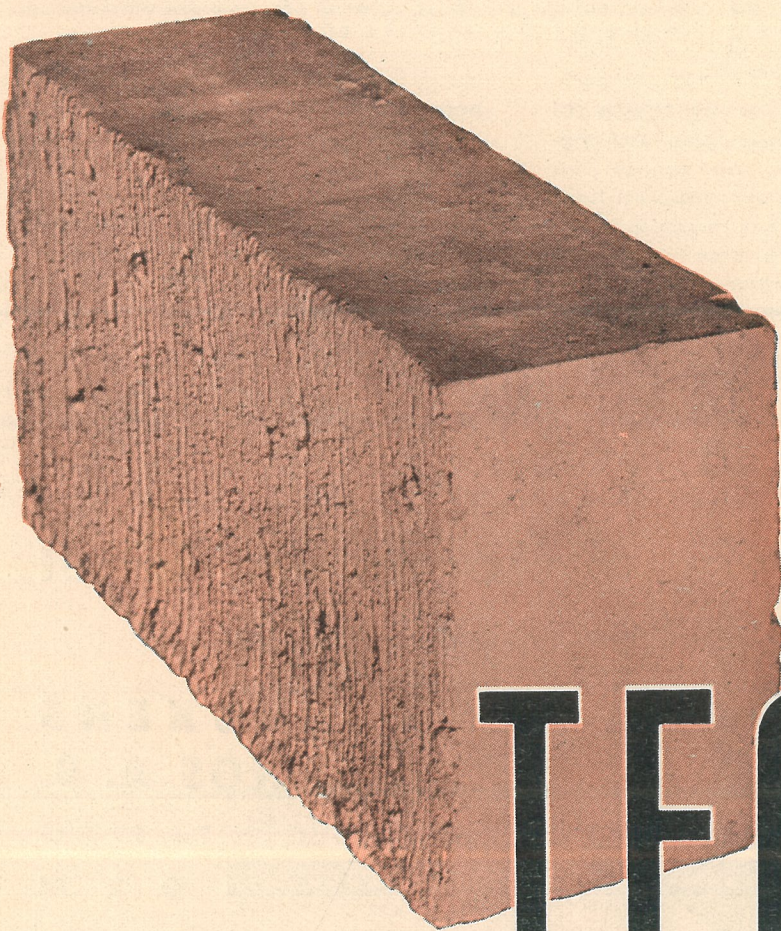
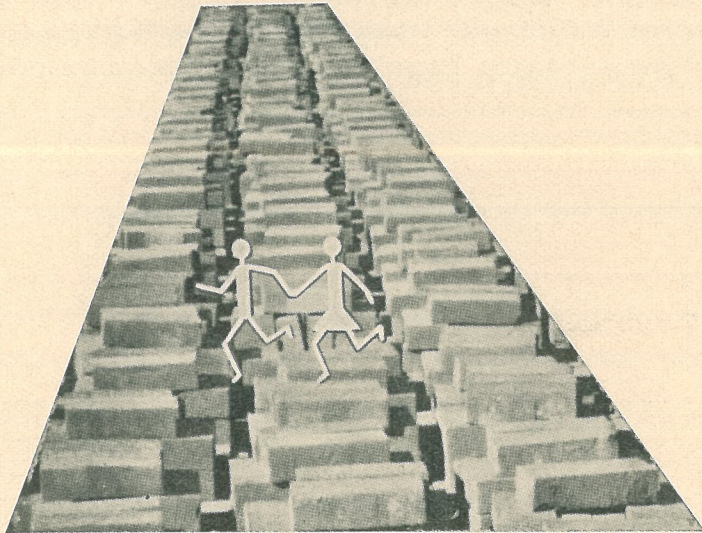

5

1937 INNEHÅLLER: Något om tegelindustrin i våra grannländer • Diverse • Kullager i tegelbrukens arbetsmaskiner • Förteckning över Sveriges Tegelindustriförenings medlemmar

TEGEL

**Ekonomi och teknik
leda båda till tegel**

TEGELVÄGEN

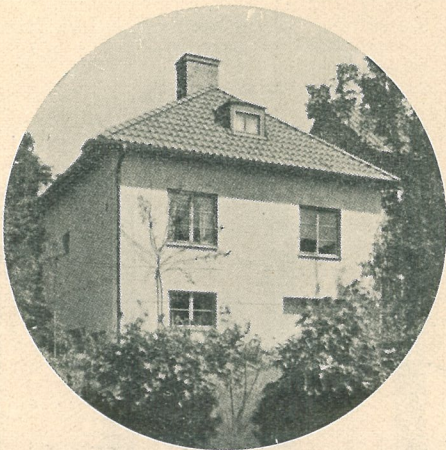
till bättre bostäder

Högporöst tegel heter tegelvägen till bättre och ekonomiska villor. Det högporösa teglet gör det möjligt att bygga en tegelvilla till trähusets kostnad. Därigenom ger tegelvägen en bättre bostad till en lägre kostnad, ty de årliga omkostnaderna bli för tegelhus avsevärt reducerade. Underhåll,

brandpremier, räntor, uppvärmningskostnader sjunka och ge en lägre årskostnad.

Till skänks får Ni alltså alla fördelarna: lång livslängd, brandsäkerhet, frihet från ohyra, svamp o. d., völymbeständighet.

Följ tegelvägen till bättre och mer ekonomiska villor och egnahem, bygg med

Högporöst Tegel

från

**TEGELBRUKENS
FÖRSÄLJNING A. B.**

Norrandsgatan 11 Tel. 23 31 15

S T O C K H O L M

TEGEL

ORGAN FÖR
SVERIGES
TEGEL-
INDUSTRI-
FÖRENING

REDAKTIONSKOMMITTÉ: BRUKSÄGARE GUNNAR WULF,
KAPTEN CURT CAMITZ OCH DIREKTÖR JOHN BAUNGE.
REDAKTÖR: CIVILINGENJÖR C. A. STRÖMBERG
Exp. och annonskontor: Kungsgat. 32, Sthlm. Tel. 233105.
Redaktion: Norrlandsgatan 11, Stockholm. Tel. 233115.

NÅGOT OM TEGELINDUSTRIN I VÅRA GRANNLÄNDER

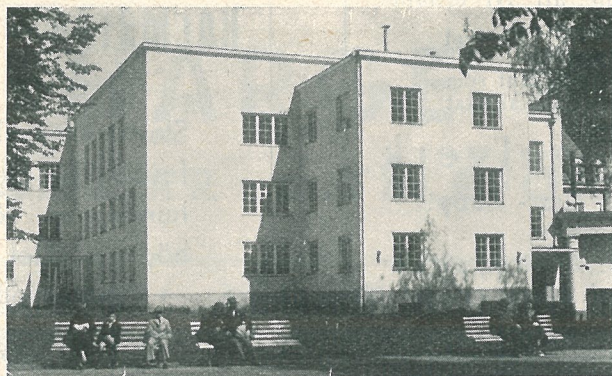
ESTLAND.

För dem, som på ett tiotal år ej besökt Estland, är det påfallande huru fort landet gått framåt i välstånd och huru raskt de materiella förhållandena förbättrats. Speciellt märker man detta beträffande byggnadsverksamheten.

I Estland bebor befolkningen till 90 % trähus, vilket varit till stor skada för landets ringa skogsbestånd. Staten har därför igångsatt en kraftig propaganda för användningen av tegel. Tegelproduktionen var under den ryska tiden förhållandevis stor med en årlig produktion av ca 30 miljoner, huvudsakligen murtegel. Denna produktion gick efter kriget ned rätt väsentligt och var ännu år 1933 endast 8 miljoner men har sedermera stigit, så att den år 1934 uppgick till 11 miljoner och åren 1935 och 1936 till 12 miljoner årligen.

Staten räknar emellertid med ett årligt minimibehov av ca 20 miljoner, vilken kvantitet landets 59 tegelbruk teoretiskt borde kunna åstadkomma, på grund av ekonomiska och tekniska skäl har det dock visat sig omöjligt. För att därför fylla den brist som uppstått och stimulera användandet av tegel som byggnadsmaterial har staten anlagt två tegelbruk; ett i trakten av Pärnau med en beräknad produktionsförmåga av 3 miljoner årligen och ett större i Aseri, vid Finska viken, med en beräknad produktionsförmåga av 5 miljoner årligen. Av dessa tegelbruk har det förra redan påbörjat driften. Det senare beräknas kunna igångsätta i augusti innevarande år.

Det enda tegel, som tillverkas i Estland är i stort sett murtegel av formaten $27 \times 13 \times 7$ cm samt $27 \times 13 \times 6$ cm. Det förra är det vanligaste. Såväl lättmurtegel som

Konservatorium i Estland.

högporöst är sällsynt beroende på den bristande sågspånstillgången. Landet omfattar endast 20 % skog. Taktegel och rör förekomma även i rätt ringa utsträckning, men har staten i norra Estland anlagt en fabrik för taktegel med beräknad produktionsförmåga av över 1 miljon årligen.

Någon sammanslutning mellan de privatägda tegelbruken finnes ej utan endast en kommission, tillsatt för att reglera produktions- och försäljningsförhållandena mellan de privata och statliga tegelbruken. Den arbetar i samråd med Handels- och Industrikammaren i Tallinn.

En del av tegelbruken ha även efter svenska förhållanden rätt stor kapacitet, såsom Loksa vid Finska viken (6 miljoner årligen), Sindi i närheten av Pärnau (5 miljoner årligen), Valtu söder om Tallinn (3,5 miljoner årligen) och Ilmatsalu i närheten av Tartu (2,5 miljoner årligen).

Vid sidan om nämnda tegelbruk bör kanske nämnas en rätt egendomlig "tegelproduktion", som under förra och innevarande året tillfört landet ca 12 miljoner murtegel utöver ovannämnda tillverkning. I Pärnau fanns före kriget en rysk cellulosafabrik, Waldhof, med en produktion av 400 000 ton cellulosa per år. Denna beslagtogs under världskriget av ryska matrosar, som sedermera nedbrände densamma. Ruinerna ha sedan stått där i 20 år, tills man förra året sålde dem till en privatperson, som under den rådande tegelbristen lyckats få ut ca 12 miljoner begagnat tegel i marknaden.

I Tallinn kan man ej undgå att lägga märke till en hel del storslagna tegelbyggnader, vilka just under loppet av de sista åren blivit uppförda och som delvis starkt bryta emot den ålderdomliga miljön, i vilken de infogats. Sålunda märkes vid Frihetsplat-

INREGISTRERAT VARUMÄRKE

Heby Tegelverk är Skandinaviens största och förnämsta med en årsproduktion av över 10 milj. taktegel. Tillse att varje panna är stämplad med "Heby Tegelverk", vilket utgör en garanti för att Ni erhåller

ORIGINAL Heby Taktegel

som är känt och erkänt som landets förnämsta fabrikat

Heby Tegelverk

Sköldberg & C:o - Heby

Kommanditbolag

Telegramadress: *Hebytegel*

Telefoner: 18 och 19

Ägare av: *Heby Nya Tegelbruk, Heby Norra Tegelbruk, Hårsbäcks Tegelbruk och Tegelbruket Funkis*

Slottsmöllans Tegelbruk

HALMSTAD. Tel. 3700

Slottsmöllans handslagna fasadtegel är sedan århundraden känt för sin höga kvalitet och vackra mörkröda färg.

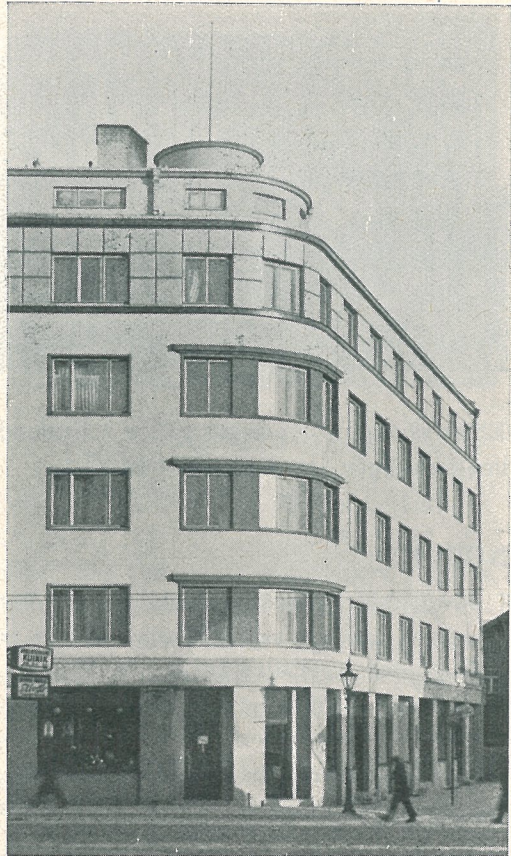

sen det stora försäkringspalatset EKA, ett fasadtegelhus med dock enligt min mening alltför mörk beklädnad, och mitt emot detta ett annat försäkringspalats "EKSMAJA", byggt 1937 samt vid sidan av detta det i sin enkelhet tilltalande musik-konservatoriet, byggt 1936.

FINLAND.

I början av juni innevarande år var läget på den finska tegelmarknaden följande. En synnerligen livlig byggnadsverksamhet pågick och en stark efterfrågan på murtegel var rådande, varför tegelpriset avsevärt stigit i förhållande till tidigare.

I Finland användes för murtegel i huvudsak det s. k. finska 11-tumsformatet (längd 27 cm, bredd 13 cm — med en variation mellan 12,5 och 13,5 cm — samt höjd 7 à 7,5 cm). Ehuru bristen på överensstämmelse i dimensioner är ägnad att försvåra avsättningen av svenskt tegel, kan detta dock tänkas kunna komma till användning för viss byggnad, om prisförhållandena så medgiva. Emellertid försiggår redan import av tegel till Finland från såväl Estland som Belgien och även danskt, hol-

Hyreshus i Estland.

ländskt och lettiskt intresse för dylik import har manifesterats.

**REM-, KUGGHJULS- och LINSMÖRJOR
PRESENNINGS- och REMOLJOR**

A. E. Fernstedt & C:o, Motala

Tel. 107

Motala Tekniska Fabrik

Etabl. 1890

A.-B. HARGE BRUK

HAMMAR • TELEFON 6

TEGEL

alla slag

*Affärshus i Tallinn, Estland.
Byggt av tegel.*

Efterfrågan på murtegel gäller i Finland huvudsakligen tegel av mörkröd färg.

NORGE.

I Norge tillverkas huvudsakligen vanligt murtegel, taktegel och dikesrör. Under år 1935 pågick tegeltillverkning vid 52 tegelbruk (häri inräknade även chamottefabriker och krukmakerier) med en sammanlagd arbetarstyrka på ca 1 260 personer. Sammanlagda tillverkningsvärdet uppgick

sägda år till ca 4,1 milj. n. kr. Ungefär 75 % av hela produktionen är koncentrerad till Oslofjorden i och omkring Oslo, Fredrikstad och Drammen, men är industrin för övrigt fördelad över hela landet.

Under år 1935 uppgick kvantiteten maskinlaget murtegel till ca 69 miljoner med ett tillverkningsvärde av ca 2 400 000 n. kr. samt kvantiteten handslaget murtegel till ca 10 ½ miljoner med ett tillverkningsvärde av ca 450 000 n. kr.

N. LUNDGREN

GEFLE

Tel.-adr.: Skorsten Rt. 151

Järnarmerade

Skorstenar

enl. egna patenter

Omkring 1,500 st. (50,000 m.) byggda

Ägare av *Upsala Norra Tegelbruk, Upsala*

Största skorstensbyggnadsfirma i Skandinavien

Bland byggda skorstenar märkas:

Falconbrödge Nikkelverk A/S, Kristiansand, Norge, syrafast skorsten	- - 1 st. å 116 m.
Ljusnans Sulfatfabrik, Marmaverken	- - 1 " 106 "
Uddeholms A.-B., Sulfatfabriken, Skoghall	1 " 103 "
Östrand Sulfatfabrik, Östrand	- - 1 " 103 "
Korsnäs Sagv. A.-B., Sulfatfabriken, Gefle	1 " 102 "
Örebro Pappersbruks A.-B., Örebro	- - 1 " 101 "

Åskledare uppsättas.

Reparationer, om- och påbyggnader under drift.

Eld- och syrafasta arbeten.

Ångpanne-, ugn- och andra industriella inmuringar.

Erfaren arbetarstam, i vilken yrket gått i arv i fyra generationer inom firman.

SENNANS TEGELBRUK

tillverkar

**Handslaget och
Maskinformat**

Fasadtegel

i vacker röd färgton
av högsta kvalitet

Aktiebolaget P. Olsson & Co

Tel.: 35 36, 30 35, 21 86 linjevälj.

HÄLSINGBORG

TEGEL

*Affärshus i Tallinn, Estland,
byggt av tegel.*

Under år 1936 har en avsevärd ökning av tillverkningen inträtt, huvudsakligen beroende på den stegrade efterfrågan på byggnadsmaterial, vilken blev märkbar redan under år 1935. Produktionsökningen kunde emellertid icke hålla fullt jämna steg med den starkt ökade efterfrågan, vilken i föl föranledde en viss import, som normalt icke brukar äga rum. Numera torde produktionen kunna möta den ökade efterfrågan.

Importen av vanligt byggnadstegel är tullfri. Den obetydliga import, som under normala år äger rum, torde huvudsakligen härleda sig från Sverige och Danmark. De trakter som för svensk tegelexport i större skala skulle kunna tänkas som möjliga avsättningsområden, torde i praktiken kunna begränsas till de tätbefolkade bygderna kring Oslofjorden — men här är också den största och konkurrenskraftigaste inhemska tegelindustrin belägen.

TILL SALU

c:a 50.000 stycken Takteggellattor

425 × 300 mm. (passande till takteggel storlek c:a 12 st. pr kvm.)

samt

1 Svedala kulkvarn

Arboga Tegelbruk

Tel. 60

Arboga

MURTEGEL

lätt och högporöst med
volymvikt 1,2 1,4 1,6

SUNDBY TEGELBRUKS A.-B.

ARSENALSGATAN 9 • TEL. 10 72 08, 10 72 23

TEGEL

En annan faktor att räkna med är att svenskt och norskt tegel icke utan vidare kunna blandas i samma byggnad, då det vanligaste norska formatet är $9 \times 21\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$.

Vad som ovan sagts om murtegel torde även i det väsentligaste gälla beträffande marknadsförhållandena för taktegel, ehuru behovet synes begränsat av den rika tillgången på skiffer. År 1935 uppgick produktionskvantiteten till över 8 miljoner med ett sammanlagt värde ca 675.000 n. kr. Importen uppgick endast till ca 400 000 st. till ett värde av 51 000 n. kr. Siffrorna avse endast oglaserat taktegel, på vilken tullen är 5 n. kr pr 1 000.

Även beträffande dikeströr torde man kunna hänvisa till vad som ovan sagts om murtegel. Produktionen synes i stort sett täcka behovet. Produktionskvantiteten var år 1935 ca 11 miljoner till ett värde av 670 000 n. kr. Någon import förekom ej, ehuru införseln är tullfri. *G. Toll.*

TRELLEBORG TRANSPORTBAND

**lösa även de svåraste
transportpöblem**

Vidstående illustration visar ett 280 meter långt transportband av gummi, som oavbrutet med en hastighet av en meter i sekunden för upp den nybrutna kalkstenen ur brottet. — Efter årslångt användande företer icke gummit något märkbart slitage.

Trelleborg Pressluftslangar kännetecknas av samma anmärkningsvärda slitstyrka.

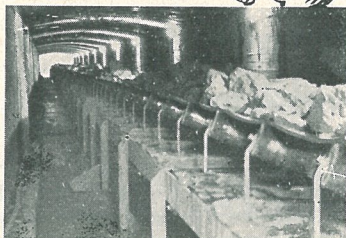
Rådfråga
våra tek-
niska ex-
perten.

TRELLEBORG
Stockholm

GUMMIFABRIKS
TRELLEBORG

AKTIEBOLAG
Göteborg

Ni träffar landets förnämsta arkitekter och byggmästare

husägare, kommunal- och för-
troendemen om Ni annonserar i

TEGEL

ORGAN FÖR SVERIGES
TEGELINDUSTRIFÖRENING

KUNGSGATAN 32 - STOCKHOLM
TEL. 23 31 05

Töreboda

Grävmaskiner och
Murtegelpressar

av modernaste konstruktion till
mycket moderata priser rekommenderas. Begär offert från

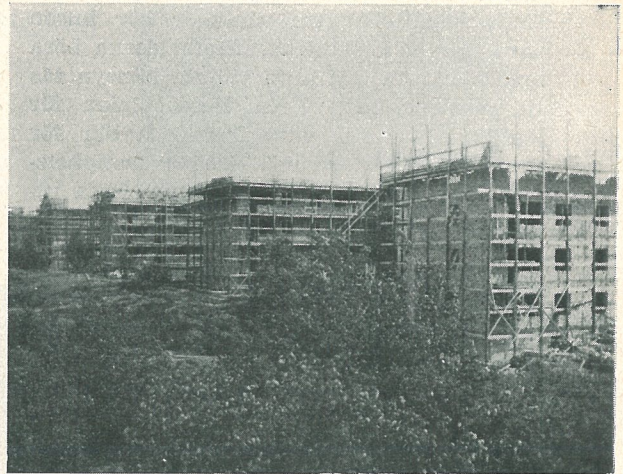
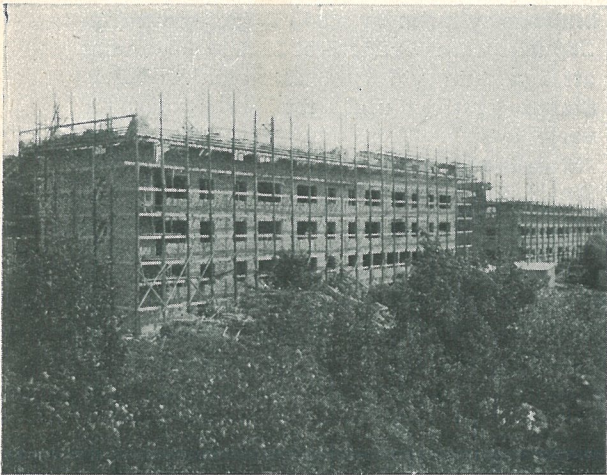
Töreboda Gjuteri & Mek. Verkstads A.-B.
Töreboda

För trycksaker

vänd Eder till

A.-B. Thelin & Beckman
Boktryckeri

Luntmakaregatan 14 Stockholm
Telefon: 114189, 119064

Från byggnationen av "Solgårdarna", H. S. B:s nybyggnader för barnrika familjer, Johannesberg, Göteborg. 5 huslängor om vardera 4 våningar ha uppförts. I 1:a vån. begagnas 1 1/2 stens 10" tegel (1,8) till ytterväggar och i övriga vån. 1 1/2 sten 9" tegel (1,8). 1 1/2 milj. tegel ha åtgått.

TIDENS TAND

förmår *intet*
mot tegelväggar

Sekler efter sekler leva tegelbyggnader kvar i utmärkt skick opåverkade av klimatet. Teglet har nått sin ställning därför:

1. att det är det lämpligaste materialet i vårt land
2. det är ekonomiskt att bygga med
3. det möjliggör enhetligt material över hela planen från sockel till tak
4. det går snabbt att bygga med.

Men teglet skall vara förstklassigt.

Det skall vara från

**GÖTEBORGS
TEGELAKTIEBOLAG**

KYRKO GATAN 4

Tel.: 313 68 & 320 11.

"Hela världen vill ha låghus och grönska. Endast två eller tre våningar bör husen vara, där folk skall bo. Storstäderna böra bredas ut och den allra största hänsyn tas till barnens bästa. En världsoption för lågbebyggelse har växt fram och blir för varje dag allt starkare". Det är fastighetsdirektör Axel Dahlberg, som gör detta uttalande, då han återvänder från Pariskongressen för stadsplanering och stadsbebyggelse. Han fortsätter: "Hyreshusen är ett nödvändigt ont, det är allmänna meningens numera. De äro lättast att realisera som bostadsform men olämpligast för den enskilda människan. Befolkningsspörsmålet träder starkt i förgrunden och framför allt strävar man att skapa en gynnsam miljö för de unga och de yngsta. 400 experter från alla de stora städerna redogjorde för sina intentioner och det hela föreföll ytterst löftesrikt. Meteropolerna skola decentraliseras och luft och ljus och grönska skapas kring människorna."

Meddelande angående statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av lärlingar. Kungl. Kommeskollegium tillkännagiver här-

med, att beviljande av statsunderstöd för utbildande av lärlingar med utbildningstid från tidpunkt under budgetåret 1937/1938 kommer att äga rum vid fyra särskilda tillfällen. Statsunderstödet utgår med 400 kronor för varje lärling. Ansökningstiden utgick första gången den 31 juli 1937. De därpå följande ansökningstiderna utgå resp. den 30 september 1937, den 31 december 1937 och den 31 mars 1938. Ansökning skall ingivas till Kommerskollegium och vara avfattad enligt av Kollegium fastställt formulär. Ansökningsblanketter tillhandahållas hos Kommerskollegium.

Bygg med tegel — det betalar sig alltid.

Skånska Tegelförsäljnings AB har utgivit en broschyr med ovanstående titel. Broschyren som är populärt lagd innehåller förutom text ett stort antal mycket vackra bilder speciellt av fasadtegelhus. Vi låna här invid sista sidan ur broschyren som visar dekorativa element i tegel. Och hälsa broschyren välkommen bland exponenterna för god tegelreklam.

ÖVER 60.000.000 MURTEGEL

produceras årligen av de tegelbruk, vi representera.

**RÖTT FASADTEGEL
GULT FASADTEGEL**

från Skånes förnämsta fasadtegelbruk.

**VANLIGT MURTEGEL
LÄTTMURTEGEL**

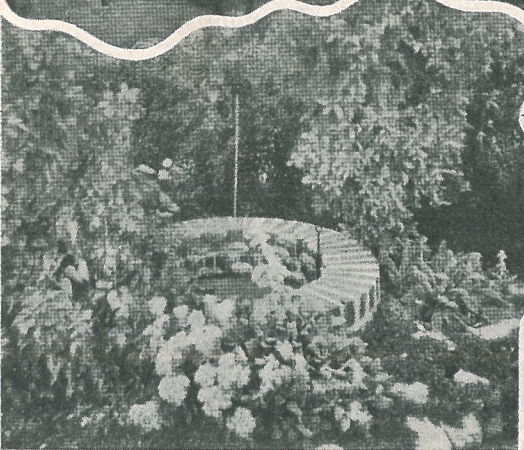
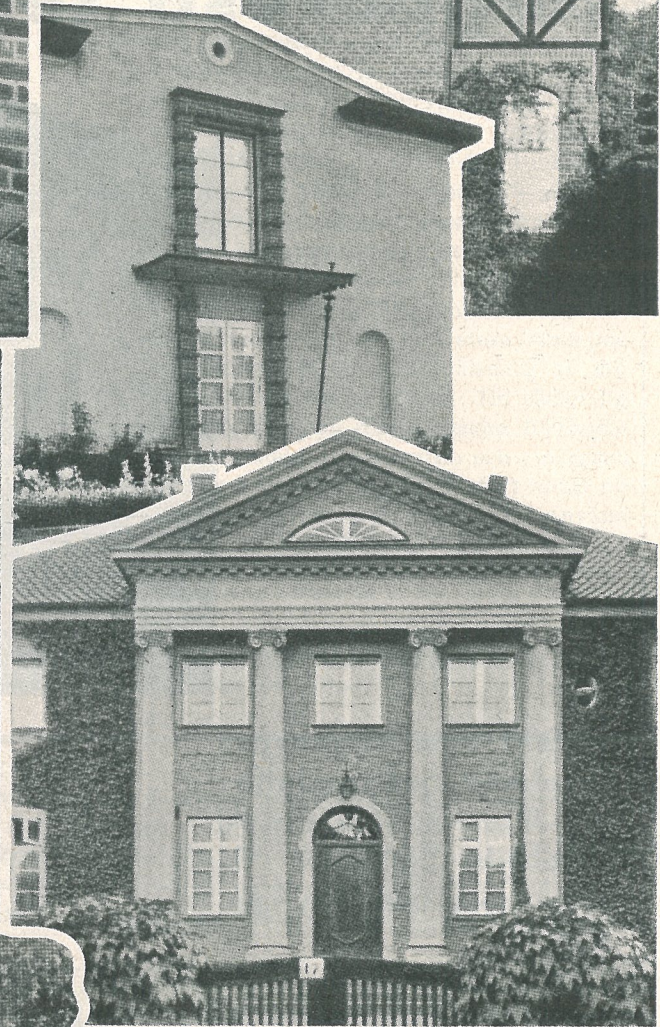
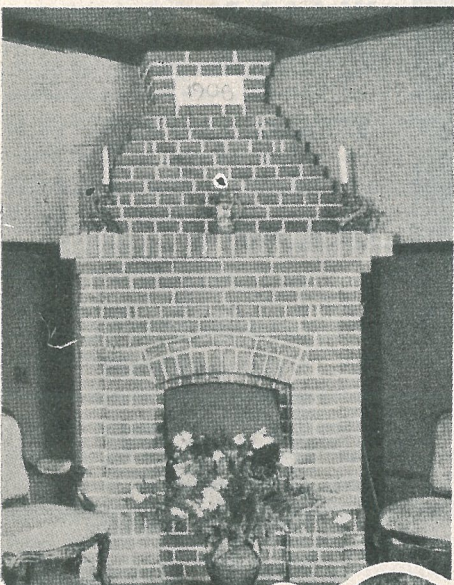
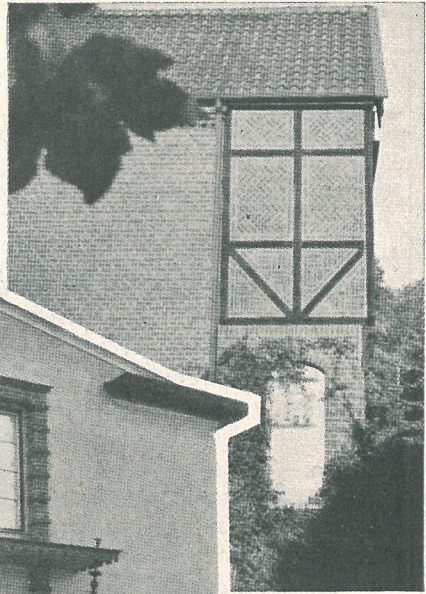
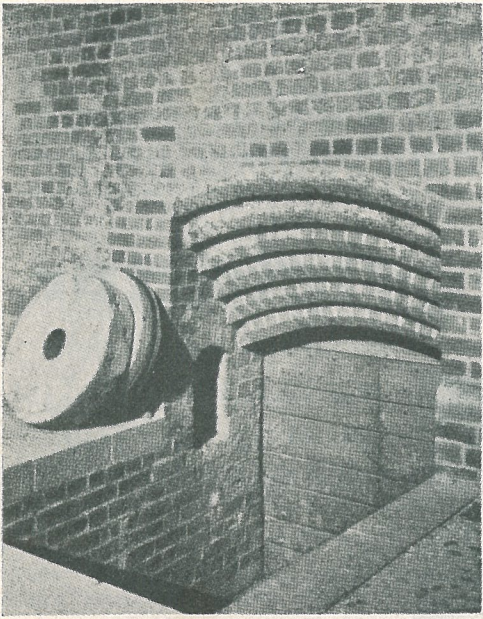
från ett 20-tal välkända skånska bruk

Skånska Tegelförsäljnings Aktiebolaget

MALMÖ

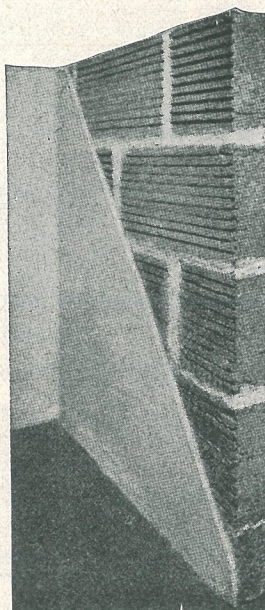
Tel. 71425—växel

Detaljer
i
tegel

*Ni som bygger för framtiden —
se till att mellanväggarna bli av*

Högporösa tegelplattor

Patenterad tillverkningsmetod gör våra plattor raka och jämna.

Vägg av
WALLA-
plattor

DEN ÄR:

1. Brandsäker.
2. Ljudisolerande.
3. Volymbeständig.
4. Spikbar.
5. Fri från fukt.
6. Hygienisk.
7. Kemiskt invändningsfri.
8. Ekonomisk.

66.000 kvm. högporösa tegelmellanväggsplattor äro levererade av oss till Karolinska Sjukhuset. En order som talar om uppskattning.

Bygg med

högporösa WALLA tegelmellanväggsplattor

TEGELBRUKS A.-B. WALLA—KATRINEHOLM

Telefon 123

Katrineholm

Kullager i tegelbrukens arbetsmaskiner

Föredrag vid Sveriges Tegel-
industriförenings årsmöte
den 24 maj av civilingenjör
V. Blomberg.

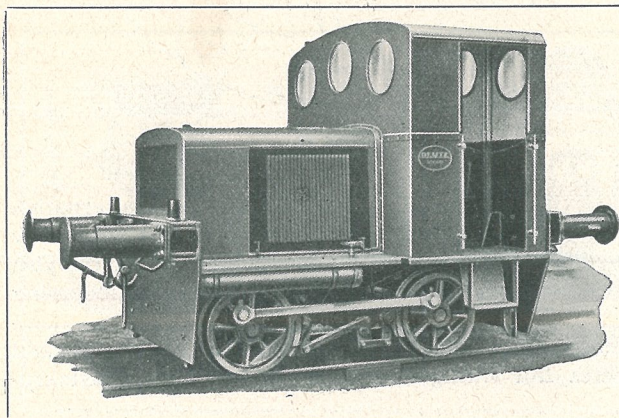
Det alltmer ökade kravet på ett bättre utnyttjande av produktionsapparaten inom alla industrier har ju lett till att fordringarna på både maskiner och transportredskap måst skärpas. Härvid tänker man kanske i första hand på det nödvändiga i att öka maskinernas tillverkningsförmåga, men som erfarenheten nog även visat inom tegelindustriens område, har en minskning av kraftbehovet och framför allt en förbättring av driftsäkerheten jämte minskade underhållskostnader en minst lika stor betydelse. För att kunna realisera dessa mål, finner man snart att ett av de mera betydelsefulla problemen gäller lagringen av de roterande delarna, antingen det nu är frågan om maskinerna själva eller om de olika slagen av transportredskap.

Det har nog mer och mer visat sig att glidlager av olika typer och utföranden besitta svåra nackdelar, vilka givetvis bli alltmer uppenbara allt eftersom maskinerna göras större och tyngre eller mera snabbgående. I synnerhet i en sådan industri som

tegelindustrin, där lagren äro särskilt svårt utsatta för inträngande, slitande ämnen, visar ju erfarenheten att man måste räkna med särskilt stora lagerslitage med ty åtföljande stegrad risk för varmgång, lätt ledande till ett driftsavbrott, som i sämsta fall kan lamslå driften. I synnerhet i en sådan industri borde ju de moderna kul- och rulllagren erbjuda särskilt stora fördelar, ty även om inte varmgång inträffar betyder det oftast kostsamma och ofta återkommande underhållet av glidlagren, de dryga utgifterna för kraft och den stora smörjmedelsåtgången att en bättre lösning av lagringsproblemet måste sökas. En sådan lösning också nära till hands genom förekomsten av de moderna kullagren och rulllagren, vilka numera tillverkas i ett stort antal olika utföringsformer och kommit till användning i snart sagt alla slag av maskiner.

I fortsättningen skall jag be att få visa en del fotografier och ritningar av maskiner och transportredskap inom tegelindustrin i olika länder, vilka utrustats med SKF lager.

Samtliga bilder kunna icke återges i TEGEL. Det har ansetts att de schematiska figurerna vore av största intresse, varför samtliga dessa medtages samt därjämte några av fotografierna.

Äro Edra transporter
rationellt ordnade?

Deutz Diesel-

LOKOMOTIV, för alla ändamål,
garantera Eder högsta ekonomi.

*Offerter och driftskalkyler
utarbetas snabbt.*

A.-B. ÅSBRINK & C:o
Stockholm ● MÅLMÖ ● Göteborg

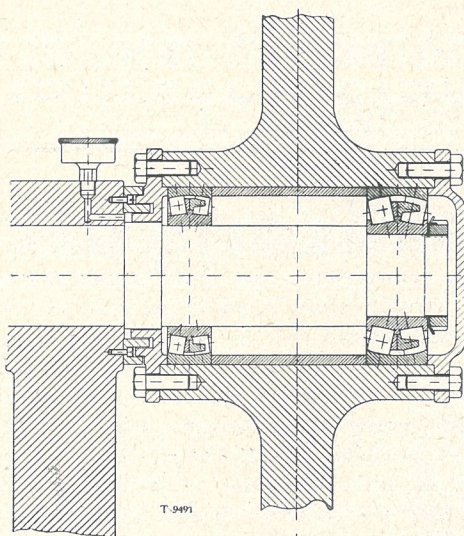

Fig. 1. Denna ritning visar en lagerinbyggnad för löphjul till kollergång. Det inre rullagret monteras frigående på axeln och det yttre får upptaga axialtrycket. För att man skall slipa bearbeta navet från båda hållen bearbetas det genomgående och en distanshylsa inläggs mellan lagren. Labyrinttätningen förses med smörjkopp, så att labyrinten kan hållas väl fylld med fett.

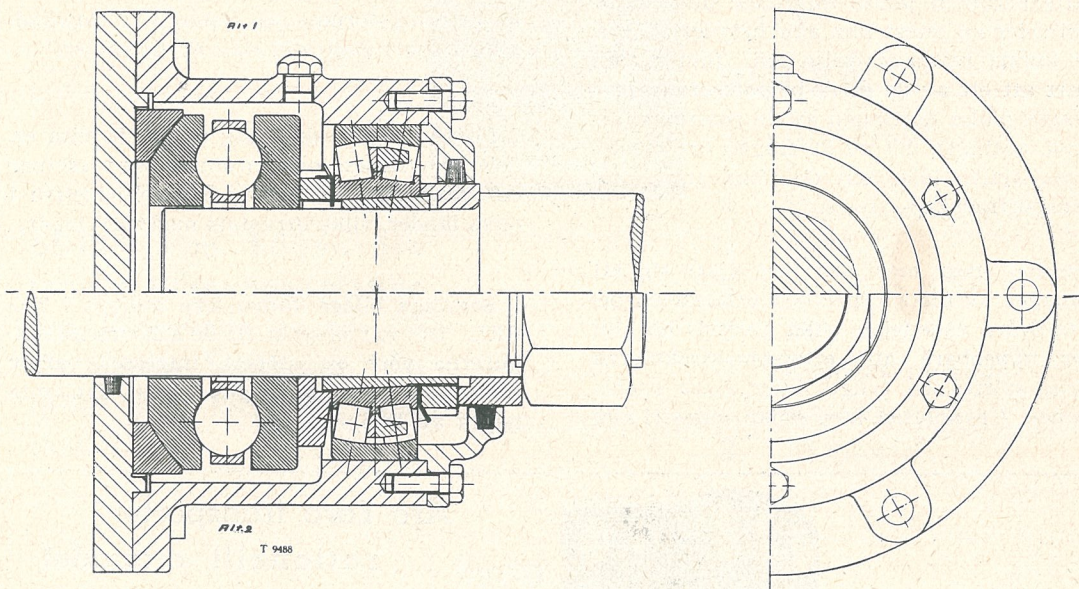
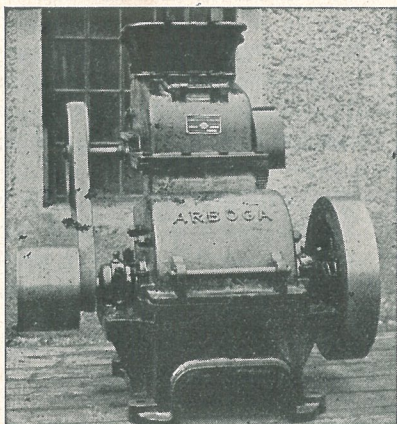

Fig. 2. På denna ritning visas ett kombinerat axial- och radiallager till förälsare med alternativa förslag för axialkraftens upptagande såsom tryck eller dragning i axeln. Vid alternativ I för axialkraftens upptagande såsom tryck i axeln, monteras radiallagret på klämhylsa med muttern vänd mot axiallagret och trycket upptages sedan via radiallagrets innerring och en distanshylsa av en ansats på axeln. Vid alternativ II vändes radiallagrets klämhylsa med muttern åt andra hållet och mellan axial- och radiallagret inläggs en särskild bricka. Dragkraften i axeln upptages i detta fall slutligen av den på axelländan fastskruvade muttern.

Vår slungkvarn

är ypperlig
för krossning
av tegelskärv

A.-B. Arboga Mek. Verkstad, Arboga

Telegrafadr.: Verkstaden
Telefoner: 13, 15, 16.

RÄLS

(ny eller begagnad)

Flyttbara spår

Växlar och vändskivor

Hjulpar och rullager

Tippvagnar

Ång- och motorlokomotiv

GRÄV-
maskiner

BEGÄR KATALOG

Carl Ström A/B

Stockholm C - Tel. 10 05 52

Tenggrenstorps Tegelbruk

VÄNERSBORG Tel. 168, 820

TILLVERKNINGSKAPACITET:

DIV. MURTEGEL . . .	5.000.000
TAKTEGEL	3.000.000
DRÄNERINGSRÖR . .	1.500.000

VI TILLVERKA

1,4 TEGEL

A.-B. WILH. SONESSON & CO
STOCKHOLM MALMÖ GÖTEBORG

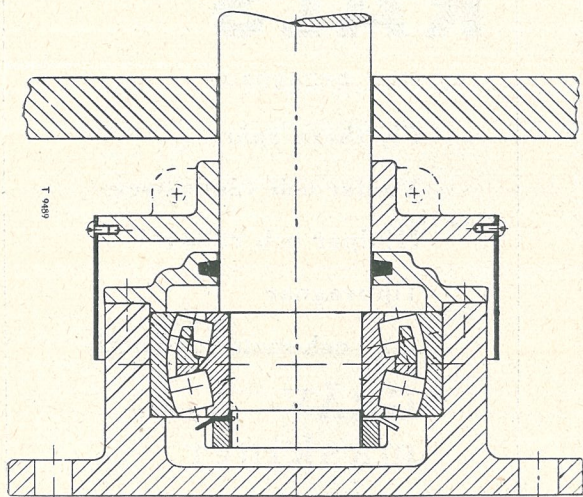

Fig. 3. Här visas ett lager till för-
 ältare med vertikal axel. Såväl ra-
 dial- som axialtrycket upptages
 av ett sfäriskt rullager. Tätningen
 måste i detta fall vara så utförd, att
 den effektivt hindrar material att
 utefter axeln ta sig ned i lagerhu-
 set. Axeln har för den skull för-
 setts med en påskruvad krage, som
 i sin tur uppbär en plåtring, som
 går ner och täcker den övre delen
 av lagerhuset.

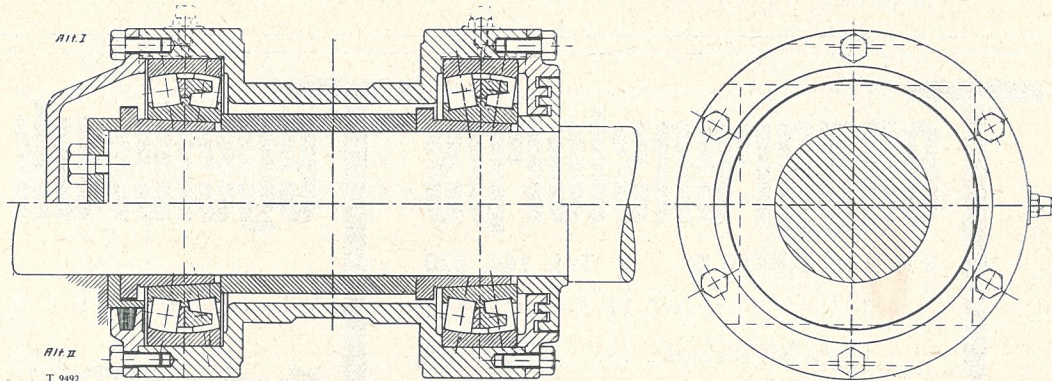

Fig. 4. Här visas ett lagerhus för tegelvalsverk, det nedre finvalspar. Lagren monteras
 på avdragshylsa och mellan lagren inlägges en distanshylsa. På sidan som vetter inåt
 valsen förses lagerhuset med en labyrinttätning, för att hindra det valsade materialet att
 tränga in i lagren. På yttre sidan som är mera skild från det valsade materialet är det
 tillräckligt med en enkel filtrering som tätning. På ritningen äro två alternativ visade, dels
 lageranordning för axeltapp och dels lageranordning för genomgående axel. Vid alterna-
 tiv I för montering på axeltapp fastspänns avdragshylsorna med den på axeländan fast-
 skruvade brickan. Vid alternativ II för montering på axel sker avdragshylsornas fast-
 spänning med en distanshylsa mot ett kugghjul eller svänghjul längre ut på axeln. Att
 lagerhuset försetts med två lager beror på, att förslaget är uppgjort till ett redan före-
 fintligt valsverk och här har ej avståndet mellan gejderplanen varit tillräckligt för att ge
 plats åt ett rullager mellan dem. Den enda rätta lösningen vid nykonstruktion är natur-
 ligtvis att inbygga ett lager i ett lagerhus i gejdernas centrum, som strax skall visas. An-
 ordningen i alternativ II med kragen över avdragshylsans gängade del beror på att man av
 utrymmeskäl varit tvungen se till, att huset ej går för långt ut.

TEGEL

Fig. 5. Här visas en annan inbyggnad för tegelvalsverk, men här har utrymmet tillåtit, att rullagret kan placeras mellan gejderplanen, För övrigt märkes, att tätningen är särskilt väl utförd på denna konstruktion. Yttre sidan har försetts med två filtreringar och inre sidan har förutom labyrinttätning även dubbla filtreringar.

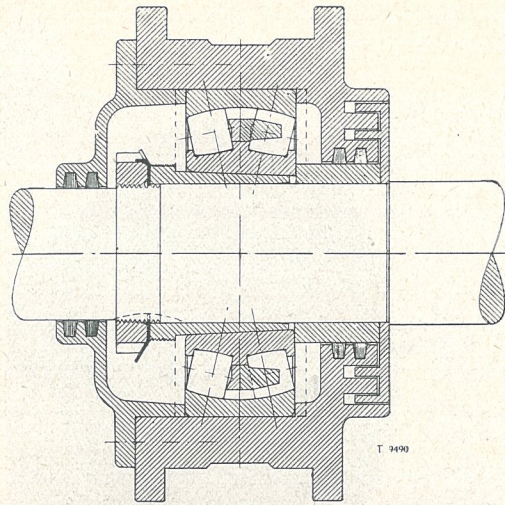
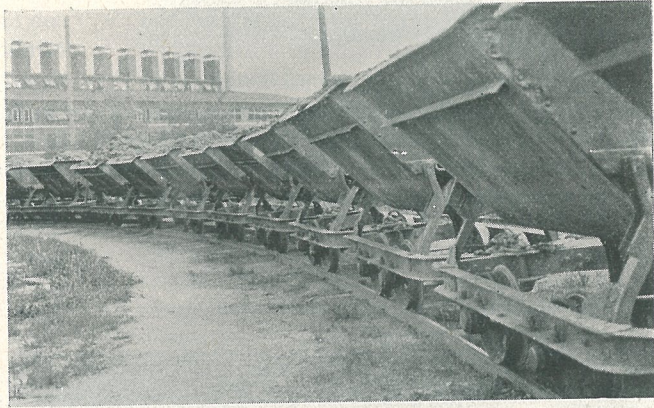

Fig. 6. Tippvagnar försedda med rullager vid Lina Tegelbruk.

STATENS PROVNINGSANSTALT

(f. d. Tekn. Högskolans Materialprovningsanstalt)

Tel. 23 01 00

BYGGNADSTEKNISKA AVD. STOCKHOLM

Tel. 23 01 00

Provningar o. undersökningar av material o. konstruktioner. Besiktningar o. provtagningar
Drottning Kristinas Väg, Valhallavägen. Godsadress: Stockholm

A.-B. Förenade Tegelbruken

LINKÖPING — TELEFON 201

rekommenderar sina tillverkningar av

3" x 5" x 10" lättmurtegel 1,6 ■

3" x 5" x 10" högporöst murtegel 1,2

och mellanväggsplattor

BEGÄR VÅRA BROSCHYRER :: INFORDRA PRISUPPGIFTER

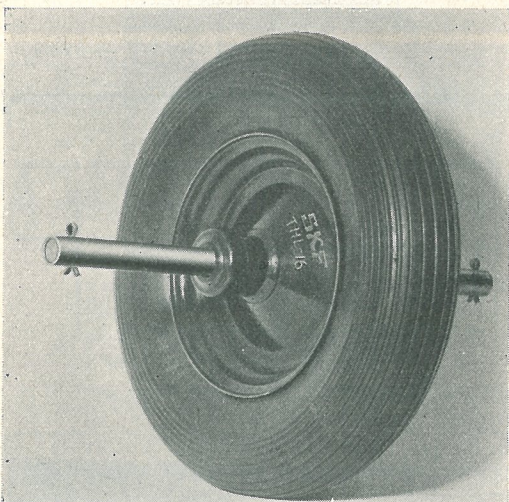

Fig. 7. Luftgummihjul för skottkärror.

Det är inte bara i Sverige som användningen av kullager i tegelmaskiner har blivit i princip godtagen och även i viss utsträckning genomförd. I en del främmande länder har man kanske kommit längre än i Sverige, åtminstone i det avseendet, att större maskinerier ha hunnit tillverkas med de moderna lagerkonstruktionerna.

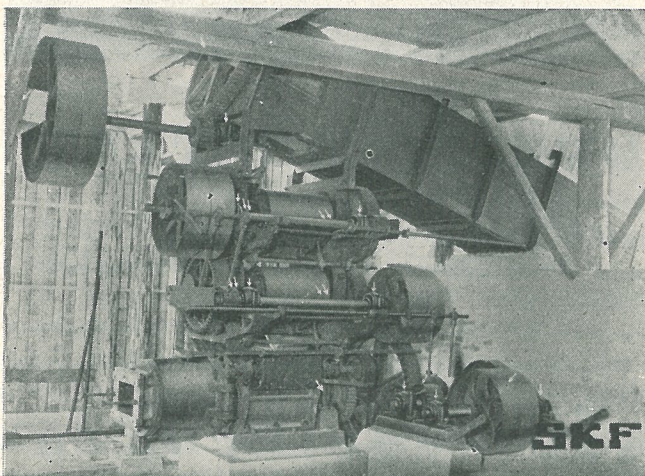

Fig. 8. Detta fotografi är taget på Kragelunds tegelbruk i Aarhus i Danmark. Maskineriets olika lagerställena äro i stor utsträckning utrustade med både kullager och rullager. Mellantransmissionen till förältaren har två sfäriska kullager, under det att själva förältaren är försedd med ett par kraftiga sfäriska rullager, varjämte ett axiallager är inbyggt. I valsverket finnes icke mindre än åtta sfäriska rullager, och i mellantransmissionen till densamma fyra sfäriska lager. Pressen har två

sfäriska rullager av samma storleksordning som i förältaren samt ett axiallager.

De nu nämnda maskinpartierna synas ju på fotografien. Men dessutom finnas bortåt 30 i huvudaxeln, i lerelevatorn samt i mellantransmissionen till den sistnämnda.

Fabrikant av detta maskineri är J. Rasmussen i Horsens, och han har som synes icke tvekat att dra fördel av dessa moderna lageranordningar.

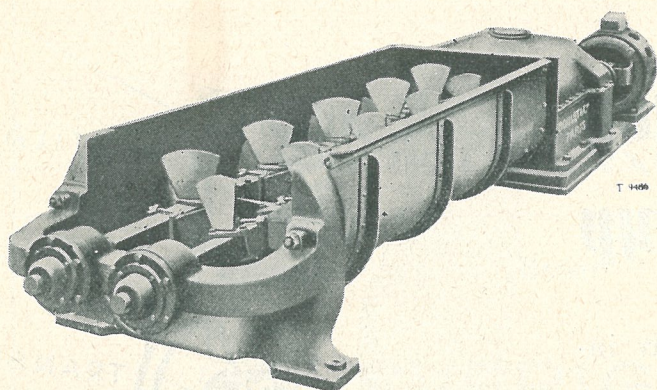

Fig. 9. Föräلتare med två axlar av danskt fabrikat.

Av det nu sagda torde framgå, att kullager och rullager redan vunnit en icke så obetydlig användning inom tegelindustrin. Vad den vidare utvecklingen på detta område beträffar, anse vi kullagertillverkare oss kunna se framtiden an med ganska stor tillförsikt. Vi ha redan haft tillfälle att se hur det gått på många andra av de industriella arbetsfälten, där man till en början ställde sig tveksam till ett införande av de nya lagertyperna. Efter hand som man emellertid i praktiken fått tillfälle till, om jag så får uttrycka det, ett dagligt umgänge med dessa lager och då kommit underfund med alla deras goda egenskaper, har det förr eller senare kommit därhän, att kullager och rullager blivit självskrivna beståndsdelar i maskiner och transportredskap såsom varande de mest ekonomiska och därtill tillförlitligaste lagren. Tydligast framträder kanske deras goda egenskaper därigenom att man under långa tider — oftast månader eller halvår — ej behöver bekymra sig om dem, i skarp kontrast mot vad fallet är ifråga om glidlager. Och när man sedan företager en inspektion, inskränker sig det hela som regel till en rengöring av lagren och en påfyllning av nytt fett. Lagren sköta sig med andra ord själva, och den annars ständigt sysselsatte "mannen med oljekannan" blir en överflödig figur, eller kan få ägna sig åt ett mera produktivt arbete.

Förutom detta får man emellertid ej glömma de rent ekonomiska besparingarna. Det är inte endast det att smörjmedelskontot minskar till en obetydlighet, utan genom den ringa friktionen i lagren minskar även kraftåtgången högst väsentligt, en sak som ger

sig tillkänna i minskade omkostnader för drivkraften, antingen det nu gäller maskinerna, transmissionerna eller de mekaniska transportanordningarna. Den betydligt lättare hanteringen av bortsättningsvagnar, tippvagnar, skottkärror etc. för hand har naturligtvis i detta sammanhang också sin stora betydelse.

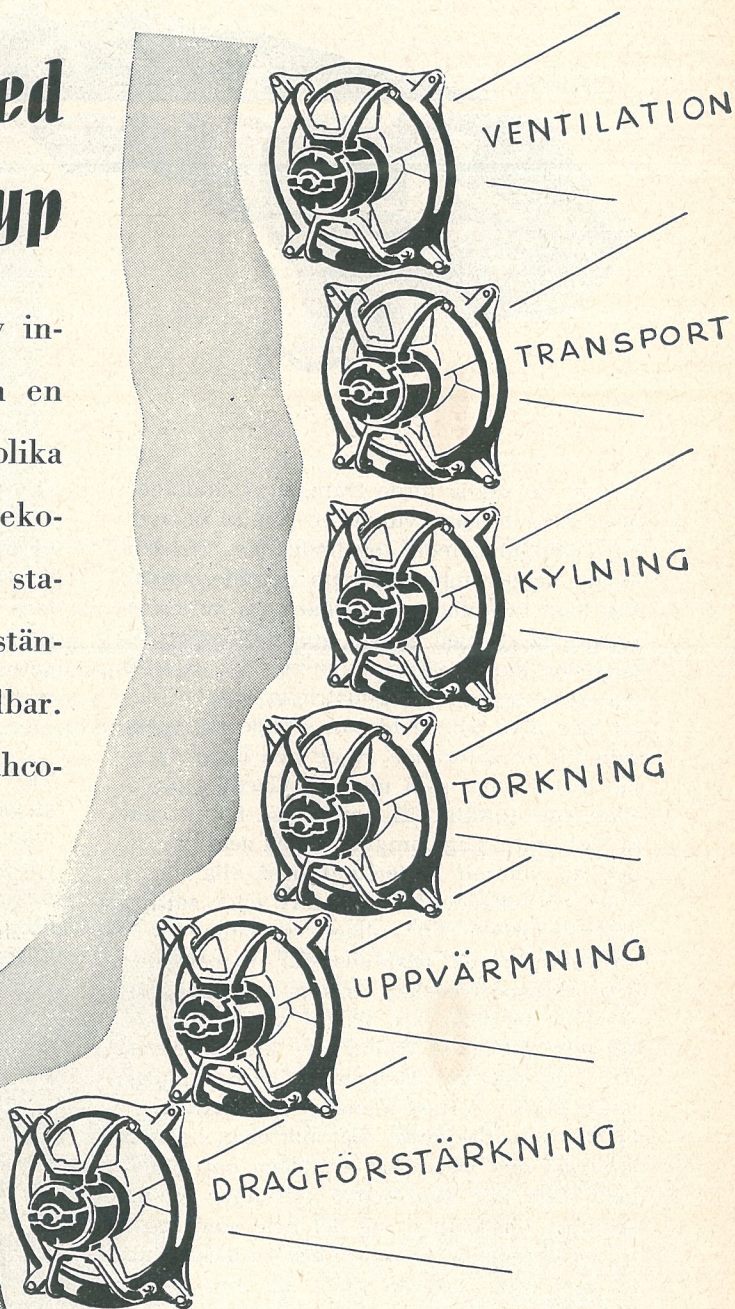
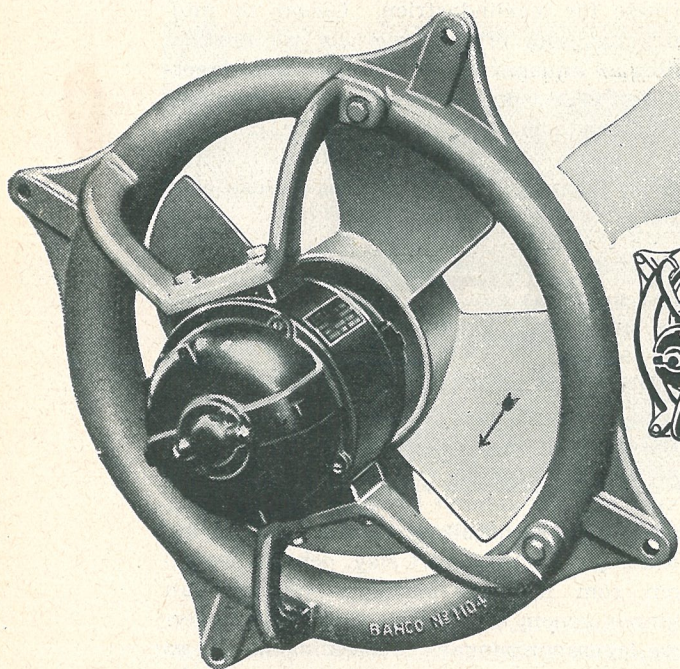
Till sist skulle jag vilja ytterligare understryka en egenskap hos våra lagerinbyggnader, som torde vara av det allra största intresse för tegelindustrin. Genom de möjligheter, som erbjuda sig, att vid användning av kullager och rullager utforma lagerhusen så, att de bli fullkomligt täta mot såväl väta som mot kringflygande partiklar och damm försvinner risken för att lagren eller lagersätena på axlarna skadas eller förslitas.

Det nu sagda gör icke anspråk på att vara en uttömmande skildring av de erfarenheter och rön, som vi kullagerfabrikanter kan ställa till deras förfogande som arbeta inom tegelindustrin, utan avsikten har endast varit att i sammanträngd form och utan att verka tröttande ge en inblick i hur långt man numera kommit ifråga om användning av kullager och rullager i maskiner och anordningar av nu berört slag, och att dessutom som hastigast klarlägga, vad som kan vinnas genom att gå över till dylika moderna lageranordningar. Utvecklingen går ju framåt även inom den industri, varom här är fråga och här som överallt annorstädes gäller väl den satsen, att den som är bäst rustad står sig bäst.

6 viktiga fläktproblem

rationellt lösta med Bahco propellertyp

Bahco propellerfläkt är resultatet av ingående experiment för att få fram en fläkt med smidig anpassning efter olika luftmotstånd. Kraftig effekt och god ekonomi under alla förhållanden samt stabil konstruktion och korrosionsbeständighet gör den synnerligen användbar. För varje fläktproblem ger en Bahco-fläkt den riktiga lösningen.

Rätt fläkt på rätt plats

BAHCO

A/B ENKÖPINGS VERKSTÄDER

ENKÖPING. Tel. växel 57. — Representant för Västra Sverige: A.B. Calvert & Co., Göteborg.

FÖRTECKNING
över
SVERIGES
TEGELINDUSTRIFÖRENINGENS
MEDLEMMAR

Den 21 maj 1937

SVERIGES TEGELINDUSTRIFÖRENING

är en ur konkurrenssynpunkt neutral förening, som arbetar för tegelfabrikationens och tegelmaterialets höjande i tekniskt avseende. Alla tegelmän ha nytta av att tillhöra densamma. Medlemsavgiften är låg och kan bli lägre, om anslutningen blir större. Upplysningar genom sekreteraren, adress Sala, tel. 12 och 78.

STYRELSE:

<i>Ordinarie:</i>	<i>Suppleanter:</i>
Direktör Oscar Grönkwist, ordf.	Disponent L. Christensson.
” G. Wulf, v. ordf.	” B. Halén.
” E. Lindvall.	Direktör T. A. Torstensson.
” Th. Örtenblad.	” H. Ström.
” E. Hallmén.	” J. Baunge.
Kapten C. Camitz.	Kapten G. Toll.
Direktör A. Carlander.	Disponent G. Thilén.
Ingenjör B. Sjöbron.	Direktör E. Myhrberg.
Kamrer E. Sunne.	” P. Berge.
<i>Revisorer:</i>	<i>Suppleanter:</i>
Ingenjör Oscar Johansson.	Disponent J. Svensson.
Disponent Ragnar Nymansson.	Kapten S. Sjöstedt.
<i>Sekreterare:</i>	<i>Föreningens adress:</i>
Kapten C. Camitz.	Sala. Telefoner 12 och 718.

Redaktör för Tidskriften Tegel:
Civilingenjör C. A. Strömberg, Stockholm.

Hedersledamöter:

Cronquist, G. W:sön, Civilingenjör, Stadsgården 10, Stockholm.
Hjorth, Eric, Direktör, Birgerjarlgatan 69, Stockholm.

Ständig medlem:

Abenius, Allan, Kapten, Lidingö Brevik.

Korresponderande medlemmar:

Kreüger, Henrik, Professor, Centrum, Stockholm.
Roos af Hjelmsäter, J. O., Professor, Statens Provningsanstalt, Stockholm.
Schlyter, Ragnar, Civilingenjör, Statens Provningsanstalt, Stockholm.

PERSONLIGA MEDLEMMAR:

Andersson, Fredrik, Disponent, A.-B. Stora Borgs Tegelbruk, Göta.
Andersson, Lauritz, Direktör, Rörstrandsgatan 46, Stockholm.
Baunge, John, Direktör, Tegelbrukens Försäljnings A.-B., Stockholm.
Bergström, Moje, Arkitekt, Observatoriegatan 22, Stockholm.
Bern, Gustaf, Ingenjör, A.-B. Åbjörn Andersson, Svedala.
Björkner, W., Grosshandlare, Borås.
Brynge, H., Disponent, A.-B. Enköpings Verkstäder, Enköping.
Carlsson, Einar, Kamrer, Tegelbrukens Försäljnings A.-B., Stockholm.
Eriksson, Axel, Arkitekt, S:t Eriksplan 4, Stockholm.
Fredriksson, Nils, Undervisningsråd, Råsunda.
Gemzer, E., Disponent, A.-B. Mälardalens Tegelbruk, Södertälje.
Göransson, Harald, Avdelningschef, Söderberg & Haak A.-B., Göteborg.
Holmer, Ivar, Grosshandlare, Fleminggatan 4, Stockholm.
Jacobsson, E., Ingenjör, A.-B. Enköpings Verkstäder, Enköping.
Lindvall, Nils-Erik, Ingenjör, A.-B. Falkenbergs Tegelbruk, Falkenberg.
Melin, Sigurd, Bankdirektör, Kungsgatan 15, Stockholm.
Paulsson, Karl O., Disponent, A.-B. Vara Tegelbruk, Vara.
Shärengrad, W. de, Konsul, Svenska Cementförsäljnings A.-B., Lomma.
Sjöbron, B., Ingenjör, Ståvesjö Tegelbruks A.-B., Anderslöv.
Styrén, O., Ingenjör, A.-B. Enköpings Verkstäder, Enköping.
Thoms, J., Ingenjör, A.-B. Åbjörn Andersson, Svedala.

Firmanamn och postadress	Telefon	Normal årsproduktion av:										A m n.				
		M U R T E G E L i mill. st.					T A K T E G E L i 1000 st.						RÖR i 1000 st. 40—200 mm.			
		7,5×30	1,6 7,5×25	1,2 7,5×25	6,5×25	6,2×23	1,4 6,5×25	1-kup.	2-kup.	fals-						
A.-B. Alsters Industrier, Alsters station.	2295	m. p.	1,2	0,15	1,0	—	—	—	—	—	30	460	—	1,100	m. p. mindre partier.	
A.-B. Annetorps Tegelbruk, Lund	356	—	—	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	
Arboga Tegelbruk, Arboga	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Under uppför. våren 1937.
Bara Tegelbruks- & Sägverks A.-B., Klågerup	—	—	—	—	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	
Beatelunds Tegelbruk, Söderköping	68 a	m. p.	0,5	m. p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	
A.-B. Berga Tegelbruk, Kalmar	452	—	—	—	1)2,5	—	2)0,3	—	—	—	100	300	50	300	1) 1,6, 2) 1,2.	
Bokenäs Tegelbruks A.-B., Bokenäs	—	—	—	—	—	2,0	—	—	—	—	40	300	—	350	—	
Boksta Tegelbruk, Vittinge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	50	—	450	—	
Eds Tegel A.-B., Eds Bruk	V. Ed 32	m. p.	0,3	m. p.	m. p.	—	—	—	—	—	m. p.	175	—	200	—	
Ekolsunds Tegelbruk, Ekolsund	9	—	1,7	0,7	—	—	—	—	—	—	100	400	—	300	—	
Falkenbergs Tegelbruks A.-B., Falkenberg ...	33 56 31	—	—	—	1,0	1,0	m. p.	—	—	—	100	400	50	3,550	—	
A.-B. Fintegelbruket, Lindfors	48, 748	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
A.-B. Fjugesta Nya Tegelbruk, Fjugesta	7	m. p.	1,0	0,25	m. p.	—	—	—	—	—	150	300	—	500	—	
Fyledalens Tegelbruk, Högesta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
A.-B. Flens Tegelbruk, Flen	206	0,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	75	200	—	500	—	
A.-B. Forssa Tegelbruk, Bollebygd	39	—	—	—	1)2,4	1,5	0,5	—	—	—	—	—	—	100	1) 63×115×240 mm, en del 1,2.	
A.-B. Förenade Tegelbruken, Linköping	201	0,15	1,0	1,2	1,5	—	—	—	—	—	25	150	—	1,500	—	
A.-B. Försökstegelbruket, Svedala	65	—	—	—	1,3	—	0,25	—	—	—	45	500	135	570	—	
Geddeholms Tegelbruk, Västerås	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Grevlunda Tegelbruk, Huva, Skarhult	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gåfvetorps Tegelbruk, Gåfvetorp	Alvesta 6	—	—	—	1)1,9	—	0,1	—	—	—	—	—	—	75	1) varav c:a 0,5 är 1,6 o. 1,2.	
A.-B. Hagaverken, Enköping	293	—	5,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	
A.-B. Hallbergs Tegelbruk, Hallisberg	113	—	0,8	0,4	—	—	—	—	—	—	—	400	—	300	—	
A.-B. Hammars Tegelbruk, Gamleby	9	m. p.	1)0,45	0,2	0,3	—	—	—	—	—	35	250	40	600	1) varav c:a 0,3 vanl. murt.	
A.-B. Harge Tegelbruk, Hammar	6	0,1	0,2	0,1	1,5	—	—	—	—	—	—	150	—	400	—	

Firmanamn och postadress	Telefon	Normal årsproduktion av:										A n m.
		MURTEGEL i mill. st.					TAKTEGEL i 1000 st.			RÖR i 1000 st.		
		7,5×30	1,6 7,5×25	1,2 7,5×25	6,5×25	6,2×23	1,4 6,5×25	1-kup.	2-kup.	fals-	40—200 mm.	
Heby Tegelverk, Sköldberg & C:o, Heby	18	—	—	—	—	—	—	1,000	8,000	500	2,300	
Hulta Tegelbruks A.-B., Berghem	Stene 5 98 o. 638	—	—	—	1) 0,15	3,2	0,4	—	500	40	140	1) varav en del 1,2.
Huvudkontor: Värnamo												
Hälltorps A.-B., Vinninga	Lidköping 182	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	
Hästo Tegelbruk A.-B., Hästo	6	0,15	—	—	—	—	—	60	1,000	—	150	
Höganäs—Billesholms A.-B., Hyllingeverken, Hyllinge Gruva	13	—	—	—	5,0	—	1) 0,5	350	—	—	1,000	1) 1,2.
Högs Tegelbruk, Västanhög	Kävlinge 25	—	—	—	2,75	—	—	—	—	—	200	
Högsby Tegelbruk & Lervarufabrik, Högsby ..	111, 104	—	—	—	0,5	—	—	50	450	—	200	
A.-B. Josefsdals Tegelbruk, Jakobsbergsga- tan 2, Stockholm.	Strå Kalkbr.	0,1	—	—	—	—	—	350	3,200	—	800	
A.-B. Kaniks Tegelbruk, Bjerred	Lund 355	—	—	—	1) 5,5	—	—	—	—	—	—	1) gul och röd fasad.
Karleby Tegelbruk, Kisa	118	—	—	—	0,4	—	—	50	700	—	300	
Kungshatts Tegelbr. A.-B., Narvav. 34, Sthlm	62 31 86	—	3,25	0,25	—	—	—	—	—	—	—	
Laholms Tegelbruks A.-B., Laholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Landsbro Tegelbruk, Stora Skedvi	72	—	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lantmännens Säg-, Kvarn- & Tegelbruksföre- ning u. p. a., Heby	85	—	—	—	—	—	—	—	480	—	80	
A.-B. Laurents Byggnadsvaror, Sundsvall	3135	2,0	1,5	—	0,5	—	—	—	—	—	100	
Ler & Tegelindustri-A.-B. Hercules, Kristianstad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
A.-B. Ljungs Tegelbruk, Ljungsbro	16	m. p.	0,6	0,25	0,4	—	—	—	300	—	400	
Lundqvist & Huddéns Tegel- & Trävaru-A.-B., Knivsta	18	0,15	0,5	0,3	—	—	—	—	300	—	350	
Lundqvist & Huddéns Tegel- & Trävaru-A.-B., Vittinge	3	m. p.	0,5	0,3	—	—	—	400	2,100	250	400	
Minnesbergs Tegelbruks A.-B., Trelleborg ..	125	—	—	—	5,0	—	0,5	—	—	1,000	500	
A.-B. Mosås Tegelbruk, Mosås	Mosås 6 Flugsta 7	m. p.	1,0	0,2	m. p.	—	—	100	200	—	300	

Firmanamn och postadress	Telefon	Normal årsproduktion av:										A n m.					
		M U R T E G E L i mill. st.					T A K T E G E L i 1000 st.						RÖR i 1000 st. 40—200 mm.				
		7,5×30	1,6 7,5×25	1,2 7,5×25	6,5×25	6,2×23	1,4 6,5×25	1-kup.	2-kup.	fals-							
A.-B. Mursten, Norrköping 5	101	0,1	1,6	0,1	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	400			
A.-B. Murtegel, Norrlandsgatan 11, Stockholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
A.-B. Mälardalens Tegelbruk, Stockholm	23 33 65	1,2	20,0	5,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	1) röd och gul fasad.	
A.-B. Nabbensbergs Tegelbruk, Vänersborg ..	5	—	—	—	1,5	1,9	0,4	—	—	—	—	—	—	—	1,750	1) varav en del 1,2.	
Norra Tororps Tegelbruk, Kloockrike	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400		
Nygårde Tegelbruks A.-B., Kalmar	452	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900		
Olsson & Rosenlunds A.-B., Heby	7 o. 98	0,4	0,3	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	Glaserade lerrör.	
A.-B. P. Olsson & C:o, Hälsingborg	3035	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100		
f. r. Sennans Tegelbruk, Sennan	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80		
Ralsta Tegelbruk, Hallstahammar	Kolbäck 22 b	0,3	1,0	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500		
Sala Tegelbruks A.-B., Sala	12 o. 718	m. p.	1,0	6,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Sanda Tegelbruks A.-B., Arsenalsg. 8 C, Sthlm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
A.-B. S:t Eriks Lervarufabriker, Upsala	210, 2810 o. 4313	0,2	1,0	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	Mellanväggspl., div. speci- altegel och fasadtegel.	
Skånska Cement A.-B., Lomma	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100		
Slottsmöllans Tegelbruk, (Wallbergs Fabriks A.-B.), Halmstad	3700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	1) därav c:a 1,5 fasadtegel, 0,25 1,2.	
Stekens Tegelbr., R. Nymansson, Kyrkogatan 4, Göteborg	31378, 33765	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400		
A.-B. Stora Bors Tegelbruk, Stora Borg, Göta	La Edet 24	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Nya A.-B. Storviks Tegelbruk, Storvik	44	0,4	0,4	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Stärfesjö Tegelbruks A.-B., Anderslöv	164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Sundby Tegelbruks A.-B., Arsenalsgat. 9, Sthlm	10 72 08 10 72 23	0,15	2,0	0,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Sundsviks Tegelbruk, Nykvarn	Turinge 14	m. p.	0,6	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
A.-B. Tappsunds Tegelbruk, Drottningholm ..	Tappström 19 el. Stockholm	0,2	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Tenggrenstorps Tegelbr., G. Wulf, Vänersborg	60 72 03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Timmergata A.-B., Kolmården	168, 820	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	17	0,2	1,0	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,750	

Firmanamn och postadress	Telefon	Normal årsproduktion av:										A n m.			
		M U R T E G E L i mill. st.					T A K T E G E L i 1000 st.			R Ö R i 1000 st.					
		1,6 7,5×25	1,2 7,5×25	6,5×25	6,2×25	1,4 6,5×23	1-kup.	2-kup.	fals-	40—200 mm.					
		7,5×30	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Trönninge Tegelbruks A.-B., Trönninge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Umeå Tegelbr., Bäckström & C:o, Teg, Umeå	570, 126	0,3	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Upsala-Ekeby A.-B., Skattmansö Tegelbruk, Ekebybruk	Ekeby bruk	—	—	—	—	—	—	—	—	500	20	—	—	—	—
Upsala Norra Tegelbruk, Upsala	501	1,1	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ägare: F:a N. Lundgren, Gävle	151	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A.-B. Utnäs Tegelbruk, Prästmon	3 o. 10	0,4	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaksala Nya Tegelbruk, Dalagat. 56 B, Sthlm	33 56 51	—	1,4	0,2	—	—	—	—	—	100	400	—	—	300	—
Tegelbruks-A.-B. Walla-Katrineholm, Katrineh.	123	0,3	4,0	2,0	—	—	—	—	—	300	800	—	—	1,800	—
A.-B. Vara Tegelbruk, Vara	32	—	—	1)2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,000	—
Wattholma Bruk, Vattholma	4	0,1	0,4	—	m. p.	—	—	—	—	—	150	—	—	50	—
Vegeå Tegelbruk, A. Liljekrantz, Vegeholm ..	Ånghl 22	—	0,25	0,8	—	—	—	—	—	50	—	—	—	900	—
A.-B. Viksunds Tegelbruk, Svartsjö	44	—	0,4	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vittinge Tegelbruks A.-B., Vittinge	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,000	—	—	300	—
Vrena Tegelbruk, Vrena	37	0,2	0,4	0,4	—	—	—	—	—	350	120	—	—	1,300	—
Ägare: Backa-Hosjö A.-B., Sparreholm ..	4 o. 10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Välbackens Tegelbruks A.-B., Östersund	1385	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värnamo Tegelbruk, Värnamo	98, 638	—	—	1)3,1	1)0,65	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Åby Tegelbruk, Vallentuna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A.-B. Åbyfors Tegelbruk, S. Valbo	Gävle 418	0,4	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—
Älvängens Tegelbruk, Säffle	150, 191	—	—	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—
Ödeborgs Bruks A.-B., Ödeborg	Uddeav. 428 Färgelanda 9 o. 90	—	—	—	2,0	—	—	—	—	—	200	—	—	800	—

Telegrafverkets nybyggnad — Röbo röda fasad.

Följande **statliga** och **kommunala** institutio-
ner m. fl. byggnader
hava uppförts under
senaste tid eller äro
under uppförande
med

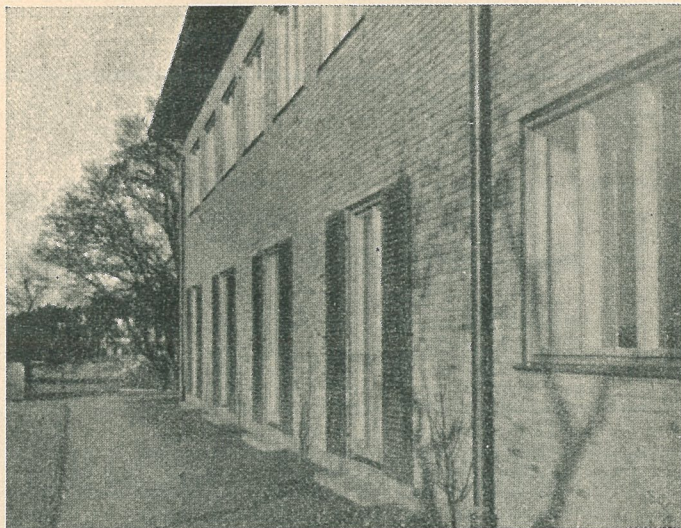
MÄLARDALENS FASADTEGEL

RÖBO rött

Karolinska sjukhuset, Norrbacka
Fysikaliska institutet, Freskati
Barnupptagningshemmet, Nyboda
Telegrafverkets nybyggnad, Stockholm
Patologiska institutet, Uppsala
Läroverket, Östersund
Upplandsbanken, Ludvika
Mjölcentralens nybyggnader i Eskilstuna,
Norrskedika. Rimbo och Faringe m. fl.
byggnader

RÖBO gult

Marabou Chokladfabrikens
nybyggnader, Sundbyberg
Badhuset, Östersund
Hushållningssällskapets ny-
byggnad, Nyköping
samt flera hyreshus i Stock-
holm.

Marabou nybyggnad — Röbo gula fasad.

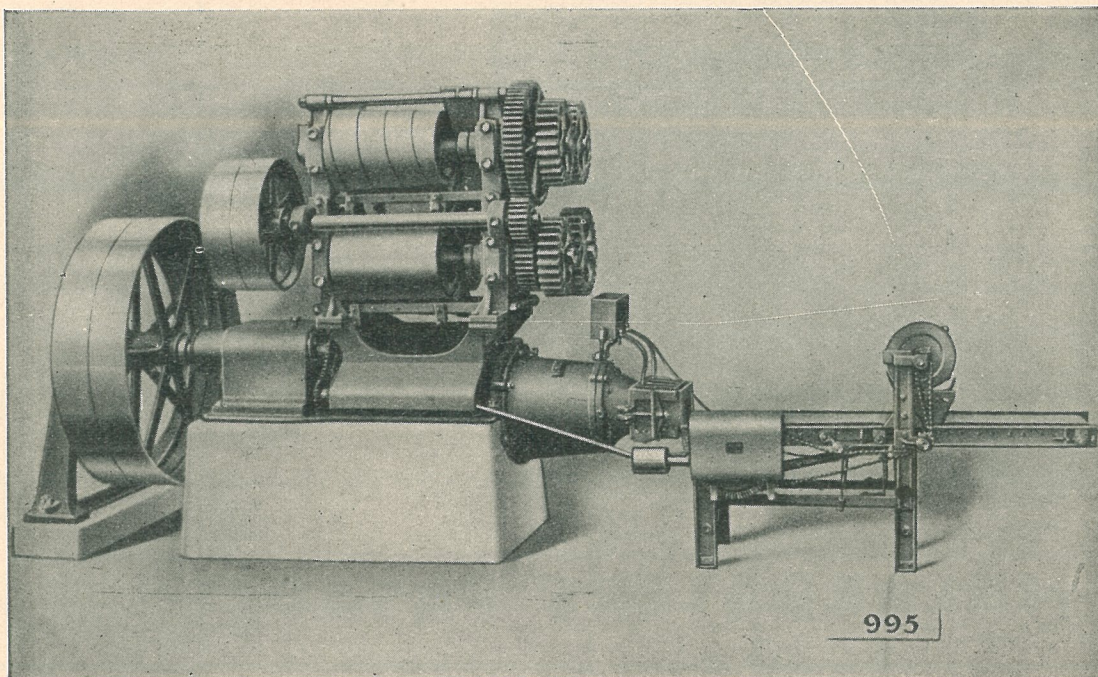
AB. MÄLARDALENS TEGELBRUK

Kungsgatan 39

Stockholm

Telefon 23 33 65

TEGELMASKINER för alla behov

MURTEGELPRESS EFFEKTIV II, kombinerad med aut. avskärningsbord **IDEAL**,
bästa och mest lättgående maskineri för tillverkning av murtegel.

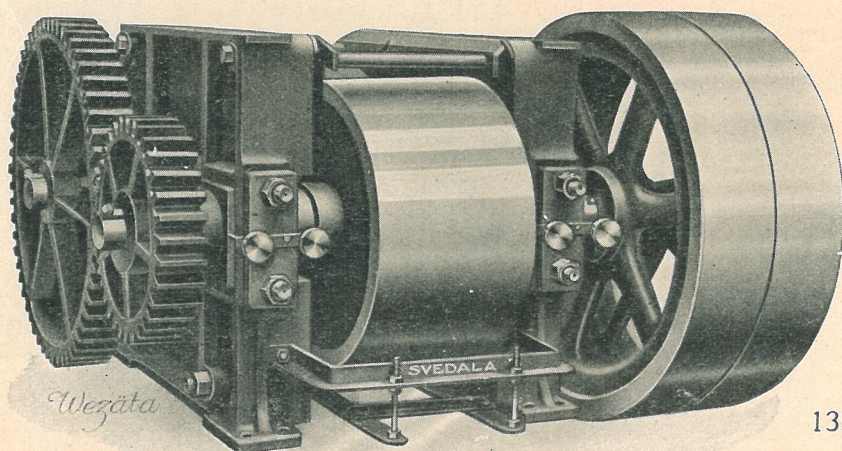
Mataresumpar.
Lådmatare.
Kollergångar.

Autom. Transportanordningar.
Torkinrättningar (Kammartorkor)
Ugnar av olika slag

Kompleta **nyanläggningar** och modernisering av äldre bruk projekteras under garanti.

FINVALSVERK

för lera och mineralier, 10 olika storlekar med valsar
från 275 mm diam. × 225 mm bredd upp till 1200 mm
diam. × 700 mm bredd, tillverkas sedan mer än 15 år.

Enkla eller dubbla, med kugghjulsutväxling mellan valsarna eller särskild rem till vardera valsens.
Med eller utan axialrörelse.

A.-B. ÅBJÖRN ANDERSON, SVEDALA.